

ПАСПОРТ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

21.03.03 – геополітика (політичні науки)

I. Формула спеціальності:

Наукові дослідження зі спеціальності "геополітика" орієнтовані на вивчення просторово-часових аспектів міжнародних відносин і питань здійснення зовнішньополітичної активності держави. Геополітика вивчає найбільш значущі чинники, що впливають на спосіб поведінки держави, визначають її зовнішньополітичні орієнтації, обумовлюють ті або інші її стратегічні рішення: територія та розташування країни, ресурсний, військовий, економічний і інтелектуальний потенціал, розвиненість комунікацій, національно-цивілізаційна ідентичність, соціально-політична організація суспільства, характер політичного режиму, рівень усвідомлення національних інтересів тощо.

У сфері керування державою геополітика виконує функцію світоглядних принципів прийняття політичних рішень щодо позиції держави у ключових питаннях міжнародних відносин і щодо вироблення стратегій внутрішніх перетворень.

II. Напрями досліджень:

- Геополітика як наука. Методологія дослідження проблем геополітики, мета, основні принципи, закони та категорії геополітики, предмет і структура геополітики, суб'єкти й об'єкти геополітичних процесів, система прийняття політичних рішень з урахуванням вимог геополітичного аналізу, критерії геополітичного аналізу, геополітичні індикатори та порогові рівні.
- Геополітичний простір як динамічне середовище розвитку політичних, економічних, соціальних, екологічних, науково-технічних відносин між державами. Стратифікація й ієрархічна організація геополітичного простору. Побудова геополітичного простору. Чинники, що впливають на формування геополітичного простору. Контроль над простором. Геоекономічна природа політичного простору. Політичний ландшафт. Основні моделі світового порядку.
- Геополітичні зміни простору безпеки у XXI ст. Процеси формування "нового світового порядку". Розпад старих і формування нових центрів сили. Трансформація економічних і військово-політичних союзів. Силова політика, характер війн і збройних конфліктів XXI ст. Взаємозв'язок внутрішньої та зовнішньої безпеки в умовах глобалізованого світу. Геополітичні та геостратегічні чинники формування зовнішньополітичних інтересів.
- Суб'єкт геополітики. Геополітичне положення й історична доля держави. Геополітичний статус держави. Шкала визначення потуги країни. Типи влади та державності. Організація геополітичного суб'єкта.
- Геополітичні інтереси. Формування цілей і визначення інтересів держав. Зіткнення геополітичних і геоекономічних інтересів. Геополітичні вісі. Центри сили. Загальна схема перебігу геополітичних процесів, конфлікт інтересів і способи їх врегулювання.
- Стратегічні та пріоритетні інтереси. Стратегія забезпечення зовнішньополітичних інтересів. Адаптація України до вимог сучасного геополітичного простору.
- Стратегічне бачення та національні інтереси. Стратегічний аналіз. Особливості стратегічного мислення. Національні інтереси країни.

Структура національних інтересів: життєві, стратегічні, тактично-оперативні інтереси. Усвідомлення національних інтересів. Головні життєві інтереси: суверенітет, територіальна цілісність, самоідентичність, життєвий простір. Реалізація інтересів. Типи активності держави: самозбереження, розвиток, експансія.

- Внутрішня геополітика. Формування внутрішнього політичного простору держави. Політична консолідація. Національна ідея. Внутрішні розколини та форми соціальної конфронтації. Зіткнення політичних сил і загрози консолідації суспільства. Центр і периферія. Регіональні центри сили. Формування вісьових схем внутрішньої геополітики.
- Глобальні та регіональні стратегії. Глобальні інтереси США. Геополітична стратегія Заходу. Азіатська модель геополітики.
- Євразійська геостратегія. Основні геополітичні пріоритети Росії. Пріоритети та прогноз відносин у ключових геополітичних контурах.
- США та Євроатлантична спільнота - Україна - РФ;
- Європа - США - Ісламський світ - Україна - РФ;
- АТР (Китай, Японія, Корея та інші) - США - РФ - Україна.
- Силова боротьба за домінування в сучасному геополітичному просторі. Політична структура цивілізацій. Зіткнення цивілізацій. Серцевинні держави та лінії розламу. Форми міжцивілізаційного конфлікту.
- Методика оцінки геополітичної та воєнно-політичної ситуації у світі, оцінка впливу глобальних держав і військово-політичних блоків на геополітичну стабільність у світі, розроблення прогнозних сценаріїв розвитку геополітичних процесів на глобальному та регіональному рівні.
- Сучасне геополітичне положення України. Головні тенденції постіндустріального розвитку світової цивілізації та національні інтереси України. Національні інтереси як базовий чинник формування геополітичної та зовнішньополітичної стратегії України. Динаміка сучасних інтеграційних і дезінтеграційних процесів.
- Проблеми адаптації країни до умов глобалізованого суспільства. Геополітичні проблеми в системі національної безпеки України, сфери геополітичних інтересів України. Модернізація та структурна перебудова суспільства; введення економічних і політичних санкцій, сучасне геополітичне положення України.
- Геополітичні орієнтації країни. Можливості України в геополітичних векторах: європейський, північно-східний, південний. Стратегічне партнерство. Вісьові схеми взаємин. Геополітика та проблеми національної безпеки. Стратегія і тактика зовнішньополітичних взаємин.
- Україна в міжнародних структурах і проектах співробітництва.

III. Галузь науки, з якої присуджуються наукові ступені: політичні науки.